

646

404/78

rej.

Zarząd Główny Stowarzyszenia Inżynierów
i Techników Ogrodnictwa
zespół Rzeczoznawców W-wa ul. Warecka 11a
U j a z d - ogród podworski
gmina: Zabierzów woj. miejskie Kraków

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca		Nazwa: <i>WIAZD</i>			
Rodzaj: klasztorny, zamkowy,		Adres: <i>gm. Zaleszów</i>			
parku / ogrodu: pałacowy, dworski, miejski		Województwo: <i>Kraków</i>			
Czas powstania: <i>poer. XIX w.</i>		Użytkownicy: <i>Instytut Zo</i>			
Forma stylowa: <i>krajobrazowy</i>					
Wielkość: <i>3,16 ha.</i>					

K R Y T E R I A		0	1	2	
		zły	mierny	dobry	b
A	I. Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego				
	1. Oś i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/	+			
	2. Układ dróg	+			
	3. Stopień przetrwania starodrzewia	+			
	4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu		+		
	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury		+		
	II. Wartość układu przestrzennego				
	1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych		+		
	2. Wartość historyczna układu /dawność/		+		
	3. Wartość obiektów architektury		+		
	4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju	+			
	5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+		
	III. Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/				
	1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+			
	Wartości zabytkowe ogółem 6				
B	I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne				
	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów	+			
	2. Drzewa o charakterze pomników przyrody		+		
	3. Intensywność zadrzewienia	+			
	4. Stan zdrowotny drzewostanu		+		
	5. Znaczenie ekologiczne		+		
	Wartości przyrodnicze ogółem 3				
Ogólna ocena obiektu 9					

362/78

Analizę sporządził: *cyf. 8. 8. 80.*

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych - podać na odwrocie karty!

park nowoczesny i nowoczesny

BIBLIOTEKA
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac.-Ogród.
Muzeum Narodowego w Warszawie

Nazwa parku - adres UJAZD (gm. Zabierzów, woj. Kraków)Autor ewidencji mgr inż. W. Czerniewski Rok opracowania 1978Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją takCzy jest kompletna w zasadzie tak, lecz z niedopracowaniem, w kilku częściachAnaliza historyczna Niewystarczająca. Wymaga dopracowania z wykorzystaniem analizy katastru, ew. starych map, dostępnych danych historycznychWykorzystanie źródeł b. ograniczone (brak op. „karty zielonej” Komisji Katalogu Zabytków w tym przemysłowego, etc.)Analiza układu przestrzennego Obszerne opracowanie ale „niepełne” ukształtowanie terenu (teraszowanie z śladu kopca z „układem” które może świadczyć o wcześniejszych formach rozwoju, podobnie rozmieszczenie budynków (t. brzozy, spichlerze)Inwentaryzacja roślin brak krzewów, uwaga do rozmieszczenianie bódzi zastrzeżeń,Analiza stopnia zachowania powierzchniowa, wymaga poprawienia do uzupełnieniaWioski autorów ewidencji mimo zniszczenia opór istniał, po uzupełnieniu ewidencji zaplanowane niektóre sprawy wyjaśnić się. Wnioskuje o ochronę całości ogrodu.Dokumentacja fotograficzna wystarczającaOcena planu parku plan poprawny, choć mało czytelne ukształtowanie terenu.Ogólna ocena ewidencji opracowanie ogółem poprawne ale z brakami wymagającymi uzupełnień i korekt

Konkluzja: ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta; —

Ewidencja wymaga poprawek w części historycznej, analizie i wniosku

Ewidencja nie może być przyjęta z powodu: —

Poprawiono w przybliżeniu uwagi

Data i data

11.5.79.

Recenzent

Data

Zarząd Główny
Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne
Inżynierów i Techników Ogrodnictwa
Zespół Rzeczoznawców
Warszawa ul. Warecka 11 a

Inwestor:

Urząd Miasta Krakowa
Wydział Ochrony Zabytków
Wojewódzki Konserwator Zabytków

Ewidencja parków i ogrodów

U j a z d - ogród podworski pow. 3,0 ha
gmina Zabierzów woj. miejskie Kraków

Wykonawcy:

mgr inż. Włodzimierz Czerniewski
Rzeczoznawca SITO-NOT nr. 127
mgr inż. Barbara Michońska
Rzeczoznawca SITO-NOT nr. 125

K r a k ó w 1 9 7 8 r

M E T R Y C Z K A P A R K U - O G R O D U

1. Adres : miejscowość /dzielnica, ulica, nr posesji/ gmina: województwo
Ujazd Zabierzów miejskie - krakowskie
2. Nazwa parku: aktualna: ogród podworski dawna : ogród dworski
3. Rodzaj parku i stan jego zachowania:
Ogród dworski, początek XIX w. - bardzo zniszczony, pozostały tylko pojedyncze egzemplarze drzew.
4. Czas powstania i najważniejszr fazy przekształceń : Autor :
5. Powierzchnia parku : ogółem ha w tym wód w ha Istniejące budynki: 1.Owartościach zabytkowych
3,16 1.część dawnego dworu I
2.bud.czworaków I
6. Nr i data rejestru parku-ogrodu 6a. Opinia Komisji 3. cielećtniak II
A-638 / 91 Konserwat. 4. bud. magazynów IV, V
7. Użytkownicy obiektu: I ~~Gmina~~ Spółdzielnia w Zabierzowie Instytut Zootechniki w Polsce
Zakład Naukowo-Badawczy Balice Brzezio
Gospodarstwo Ujazd
8. Istniejące dokumentacje 1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy: 2. Inwentaryzacja zieleni:
/data i autor /:
3. Studium historyczne: 4. Założenia techniczno-ekonom. 5. Dokumentacja branżowe,
techniczne i ekspertyzy
9. Przeprowadzone remonty budynków parku Metrykę sporządził: mgr inż.
W. Czerniewski

W. Czerniewski

1. Krótka analiza historyczna

1. Ewolucja układu przestrzennego

- 1077 r. wg. legendy, św. Stanisław posadził w Ujeździe
właz [a], który lat temu parę, powalił się.
- 1581 r - mieli tu swe działy Jan Pilath i Piotr Przerembski [e]
- XVI- XIX w - brak danych w dostępnej literaturze i źródłach
- początek XIX w - powstaje sad owocowy, ogród warzywny o
układzie kwaterowym oraz część parkowa o układzie
krajobrazowym. Ogród usytuowany na dwóch naturalnych
tarasach, opadających w kierunku potoku Kluczowa.
- od połowy XIX w - do 1945r Ujeździe należał do rodziny Jabirzy-
kowskich
- 1945r - majątek rolny rozparcelowano [e].
- 1945 - 47r - resztówka tzn. dwór i ogród były w rękach [e].
- 1947 - 1973 r - obiekt w rękach OZR i SKR
- 1978r - obiekt należy do Instytutu Zootechniki w Polsce- ZNR-
Balice

Sądząc z dostępnych źródeł/kataster Galicyjski z 1848r / -
obiekt uległ znacznym zmianom, niemniej znajduje się on nadal
w swych dawnych granicach.

Z dawnych budynków pozostały - : część dworu oraz dawny czworak,
w którym obecnie znajduje się sklep GS i magazyny.

Nie zachował się, uwidocznił na Katastrze/ zieleniec obsadzony
drzewami, usytuowany w centralnym punkcie podwórza gospodarczego.

Nie zachował się również ogród warzywny z kwaterami/wg. Katastru/,
natomiast sad owocowy istnieje do dziś dnia.

Niestety żadne dostępne źródła historyczne nie zawierają dodatko-
wych danych o Ujeździe.

Wiąz sadzony /wg legendy [a]/ przez Św.Stanosiława- niedawno uległ powaleniu i obecnie nie już z niego nie pozostało:

2.Dawne plany

Kataster Galicyjski z 1848 r.

3.Źródła do dziejów ogrodu

- a/ Teka prof.Gerarda Ciołka
- b/ Kwest.Min.Kultury i Sztuki z 1957 r
- c/ Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego
- d/ Woj.Arch. Państw w Krakowie
- e/ przekazy ustne uzyskane od mieszkańców Ujazdu

II. Charakterystyka stanu istniejącego

1.Układ przestrzenny

Wieś Ujazd leży w Rowie Krzeszowickim, w dolinie rzeki Rudawy, na lewym brzegu potoku Kluczwođa, będącym lewym dopływem Rudawy.

Administracyjnie Ujazd przynależy do gminy Zabierzów.

Wieś usytuowana jest przy drodze państwowej prowadzącej z Modlniczki przez Brzezic do Bolechowic i do Gacek/ w kierunku północnym/.Od wschodu biegnie droga do Tomaszowic.

Ogród dworski leży w rozwidleniu tych dróg, na dwóch naturalnych tarasach. Od północy ograniczony jest potokiem Kluczwođa; od wschodu- drogą do Gacek i do Tomaszowic; od zachodu- drogą do pól; od południa drogą do Bolechowic.

Jak wyżej wspomniano, ogród zachował się w dawnych granicach uwidoczniionych w Katastrze Galicyjskim z 1848r. Niestety nie zachował się budynek dworu w całości, a jedynie jego część wschodnia.

Zachował się budynek dawnego czworaku/oznaczony na planie

nr.1/. Nie zachowały się natomiast inne budynki gospodarcze.

Opierając się na Katastrze z 1848r - stwierdza się, że po zachodniej stronie dworu istniał sad owocowy, którego resztki zachowały się do dziś dnia oraz ogród warzywny o układzie kwatrowym. Pozostałością sadu są drzewa w wieku około 50 lat, czyli że na początku XX w. dokonano ponownego obsadzenia sadu.

Wiek zachowanego drzewostanu ocenia się na ponad 100 lat, czyli, że pod koniec XIX w. dokonano nowych nasadzeń, utrzymując jednak krajobrazowy charakter ogrodu z początków XIX w.

Jak wyżej wspomniano-ogród usytuowany jest na dwóch naturalnych tarasach, opadających ku potokowi Kluczwoda. W północnej stronie założenia, zachowały się dwa/obecnie suche/ stawy, niegdyś rybne - /wnętrze "A" i "B" /.

Jeden z nich służy obecnie jako boisko sportowe dla miejscowego LZS.

W czasach rozbioru Polski- potok Kluczwoda wyznaczał tu granicę między zaborem austriackim a rosyjskim.

2. skrócony inwentaryzacja roślin Po II-giej wojnie światowej tzn. po parcelacji majątku, wybudowano dwa magazyny murowane, i stodołę drewnianą, a w 1973 r - cieletnik.

Nieopodal wjazdu na teren obiektu, znajduje się studnia z kręgów betonowych. W sąsiedztwie przebiega napowietrzna sieć zasilająca.

Teren ogrodzony jest siatką drucianą o wys. 1,5 m, zawieszoną na słupach z teownika, osadzonych w fundamentach betonowych. W ogrodzeniu - trzy bramy.

Elementów rzeźbiarskich brak.

Droga dojazdowa o nawierzchni ziemnej, Współcześnie poprowadzono

drogą ze wschodu na zachód przecinającą dawne podwórze gospodarcze.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin

Wykaz drzew występujących na terenie ogrodu

Nr. na planie	Wyszczególnienie gatunku i odmiany	Wielkość pierśnicy pnia w cm			
		0-29	30-49	50-100	> 100
1.	Brzoza brodawkowata-Betula verrucosa	-	2	-	-
2.	Dąb szypułkowy-Quercus robur	-	11	2	-
3.	Jesion wyniosły-Fraxinus excelsior	11	4	6	-
4.	Kasztanowiec biały-Aesculus hippocastanum	-	2	4	-
5.	Lipa drobnolistna-Filia cordata	-	-	4	1
6.	Modrzew europejski-Larix decidua	-	5	-	-
7.	Robinia akacjowa-Robinia pseudo-acaccia	-	11	14	-
8.	Topola biała-Populus alba	-	-	2	-
9.	Topola czarna-Populus nigra	-	2	5	-
10.	Wierzba krucha-Salix fragilis	-	-	4	-
11.	Świerk pospolity-Picea abies	4	-	-	-
12.	Klon pospolity-Acer platanoides	1	1	-	-
13.	Drzewa owocowe	20	34	-	-

Drzewostan, mimo znacznej dewastacji ogrodu wykazuje zdrowotność zadawalającą, prócz kilku egzemplarzy drzew, które podsycają.

Dobór gatunkowy charakterystyczny dla małych ogrodów dworskich zachodniej Galicji. Przeważają jesiony, dąby, robinie.

Brak zupełnie podszycia z krzewów ozdobnych, natomiast zaznaczone

na planie skupiny drzew, to przerośnięty nałot w wieku około 30 lat. Przeciętny wiek starodrzewiu ocenia się na ponad 100 lat. Należy zwrócić uwagę na oznaczone na planie nr. 5 z 2 dąb szypułkowy - 2 egz. lipy drobnolistnej oznaczonej nr. 5, 2 egz. topoli białej oznaczonej nr. 8. Na planie graficznie zaznaczone zostały jako okazy.

Drzewa te należy uznać za Pomniki Przyrody.

Trawniki są nie pielęgnowane, mocno zachwaszczone.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Z dawnego założenia ogrodowego zachowała się droga dojazdowa, sad owocowy, resztki alei dąbowej, dwa tarasy z fragmentami drzewostanu oraz dwa stawy/obecnie suche/.

Z budynku dworu zachowała się tylko część wschodnia. Reszta została zburzona. W zachowanym budynku dawnego czworaku znajduje się obecnie sklep spożywczy GS i magazyny.

Zdewastowany stary sad nie przedstawia żadnej wartości użytkowej.

Mimo tego, należy podkreślić, że zasadniczy układ kompozycyjny obiektu zachował się do obecnej chwili i z tego to względu zasługuje na uwagę.

4. Rola obiektu w naturalnym krajobrazie

Ogród stanowi ciekawą dominantę w otaczającym krajobrazie, tworząc jednocześnie harmonizujące uzupełnienie naturalnego zadrzewienia wzdłuż potoku Kluczwoda, zaznaczając wejście w jurajskie dolinki podkrakowskie.

Jednocześnie, wraz z dominantą zieleni pobliskiego Brzezia i Tomaszowic - zieleni wysoka Ujazdu zaznacza nieomylnie miejsca istnienia dawnych założeń ogrodowych dworskich.

III. Wnioski dotyczące :

1. Granicy ochrony konserwatorskiej w zakresie:

a. ochrony układu ogrodu

Ochronę konserwatorską należy objąć całość obiektu podworskiego

b. ochrony ekologicznej

Wnioskuje się pozostawienie niskiej zabudowy wiejskiej od strony południowo-wschodniej i zachodniej w pasie 250 m. Od północy i północnego wschodu należy pozostawić teren niezabudowany o szer. 250 m.

c. ochrony widokowej

Należy pozostawić wglądy w dolinę Kluczwody oraz wgląd od strony podjazdu i na stawy.

2. Ewentualnej zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania

Dotychczasowy użytkownik nie zapewni^e jakiegokolwiek pielęgnacji obiektu, tak dla budynków, jak i dla ogrodu. Koniecznością wydaje się zwrócenie uwagi Dyrekcji Instytutu Zootechniki na potrzebę rekonstrukcji ogrodu i zainteresowanie się obiektem, bez wprowadzania na jego teren jakiegokolwiek wielkiej inwestycji gospodarczej/np. wielkiej obory, jak już były ku temu zakusy/.

3. Niezbędnej lub pożądanej renowacji

Należy przeprowadzić rekonstrukcję ogrodu w stylu krajobrazowym, co nie powinno być trudne. Należy odbudować stawy rybne oraz przeprowadzić remont budynku dworskiego i czworaku z przeznaczeniem ich na cele kulturalne.

IV. Dokumentacja fotograficzna

Opis załączonych fotografii:

1. Widok dworu od strony wschodniej
2. Widok ~~dworu od strony~~ czworaku/sklep/
3. Staw zachodni/obecnie boisko sportowe / oraz taras naturalny
4. Staw - widok od wschodu
5. Widok na drugi staw/wschodni/ oraz tarasy opadające ku
potokowi Kluczwoda.
6. Fotokopia z Katastru Galicyjskiego z 1848r.

if. Fotografie wykonał w 1978r mgr inż. Włodzimierz Czerniewski
Fotokopię z Katastru wykonano w Prac. Fotograficznej Woj.
Państw. Arch. w Krakowie.

Opracowali:

mgr inż. Włodzimierz Czerniewski
Rzecznawca SITO- NOT nr.127

mgr inż. Barbara Michońska
Rzecznawca SITO- NOT nr.125

Kraków 1978 r.

1.

2.

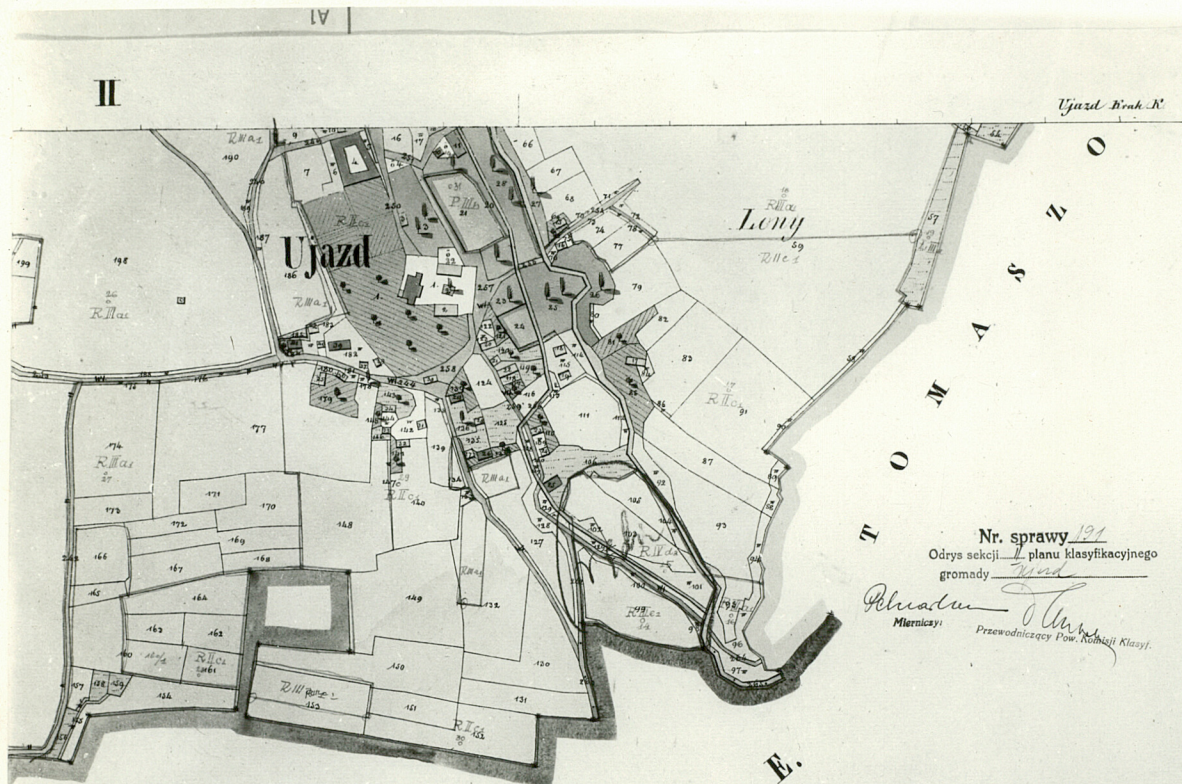
3.

4.

5.

Nr. sprawy 191
 Odrys sekcji 1 planu klasyfikacyjnego
 gromady Ujazd

Przewodniczący Pow. Komisji Klasyf.
 Mierniczy: *[Signature]*

(pow. 3,0 ha)
gmina ZABIERZÓW

ARCHIWUM
OŚRODKA OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9, tel. 628 48 41 w. 130
nr. inw. 949

ZARZĄD GŁÓWNY
Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Ogrodnictwa
Zespół Rzeczoznawców - WARSZAWA ul. Warecka 11a

EWIDENCJA PARKÓW I OGRODÓW
UJAZD - ogród podworski.
gmina ZABIERZÓW

opracował: *[signature]*
mgr inż. W. Czerniewski (Rzeczoznawca SIT0-NOT nr 127)

KRAKÓW 1978